

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Дорноговь аймгийн Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ДГА-2023/01/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас:
www.audit.mn

Дорноговь аймаг
2023 он

Дарга, тэргүүлэх аудитор: Т.Ган-Өлзий

Утас: 70522734

Аудитын менежер:

Утас: 70523020

Аудитор:

Цахим хаяг: dornogovi@audit.gov.mn

У.Оюунтүлхүүр

Цахим хаяг: oyuntulkhuur.u@audit.gov.mn

Б.Алтанзул

Цахим хаяг: altanzulb@audit.gov.mn

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	5
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА.....	13
3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө	15
3.4.2 Авлага	16
3.4.4 Бараа материал.....	16
3.4.6 Үндсэн хөрөнгө.....	16
3.4.7 Өр төлбөр.....	17
3.4.8 Засгийн газрын хувь оролцоо	17
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв.....	18
3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт	18
3.5.2 Орон нутгийн төсвийн орлого бүрдүүлэлт.....	18
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН.....	21
4.1 Ерөнхий зүйл	21
4.2 Материаллаг байдал.....	22
4.5 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт.....	22
4.6 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	22
4.6.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт.....	22
4.7 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	23
4.7.1 Завсрын аудитын талаар	23
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ.....	23
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ.....	24

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

 ДОРНОГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР Орон нутгийн өмчийн III байр, Залуучууд гудамж, 3 дугаар баг, Сайншанд сум, Дорноговь аймаг, 44103, Утас: (705) 2-27-34 Цахим хуудас: dornogovi@audit.gov.mn <u>2023.03.24</u> № <u>1-6/357</u> танай _____ -ны № _____ -т	АЙРАГ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА С.ЖАРГАЛСАЙХАН ТАНАА
Өөрчлөлтгүй дүгнэлт	
<p>Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2/5-д заасны дагуу Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.</p> <p>Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.</p>	
Дүгнэлтийн үндэслэл	
<p>Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.</p>	
Асуудлыг онцолсон хэсэг	
<p>Аймгийн ИТХ-ын 2021 оны орон нутгийн төсөв батлах тухай 05/04 дугаар тогтоолд зааснаар Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь тайлант онд 362.2 сая төгрөгийн орлого орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэхээр батлагдсан ба үүнийг сумын ИТХ-ын 2021 оны 04/04 дугаар тогтоолоор нэмэгдүүлж 415.8 сая төгрөгийг төвлөрүүлэхээр баталсан байна. Сумын ИТХ-ын 2022 оны 07/02 дугаар тогтоолоор сумын татварын болон татварын бус орлогод тодотгол хийн 75.7 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж 491.5 сая төгрөгөөр баталсан байна.</p> <p>Гүйцэтгэлээр 511.8 сая төгрөгийн татварын болон татварын бус орлогыг бүрдүүлж төлөвлөгөөг 20.3 сая төгрөгөөр давуулан 104.1 хувиар биелүүлсэн байна.</p>	
Аудитын гол асуудал	
<ul style="list-style-type: none">- Сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал нь Олон нийтийн цагдаагийн урамшуулал 5.7 сая төгрөгийг БГАҮТХ зардлаас /210801/ зориулалт бусаар зарцуулсан зөрчилд албан шаардлага өгсөн.- Сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15.1.5-д төсвийн болон байгууллагын хөрөнгөөр бэлэг дурсгалын зүйл худалдан авах заалтыг зөрчиж 0.5 сая төгрөгийн мөнгөн аяга худалдан авч малчдад хүндэтгэл үзүүлсэн зөрчилд зөвлөмж өгсөн.- Сумын Засаг даргын тамгын газар нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1 "гар утасны зардал", 12.1.3 "хэвлэлийн захиалгын төлбөр", 15 дугаар зүйлийн 15.1.5 "төсвийн болон байгууллагын хөрөнгөөр бэлэг дурсгалын зүйл худалдан авах" гэсэн заалтуудыг зөрчин 1.5 сая төгрөгийн зардлыг санхүүжүүлсэн зөрчилд зөвлөмж өгсөн.	
 010000408	

- Сумын Орон нутгийн хөгжлийн сан нь завсрын аудитаар СИТХ-аар батлагдсан арга хэмжээг гүйцэтгэгч 9 ААНБ-руу нийт 296.4 сая төгрөгийн санхүүжилтийг цахим төлбөрийн баримтгүйгээр хийсэн зөрчилд зөвлөмж өгсөн.

Бусад асуудлын хэсэг

АДБОУС 2706.10-д зааснаар хууль тогтоомжоор хориглоогүй, аудитын тайланд заавал мэдээлэх аудитын гол асуудал гэж тодорхойлоогүй, тухайлбал, аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалтын улмаас аудитын хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй байдал үүсээгүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

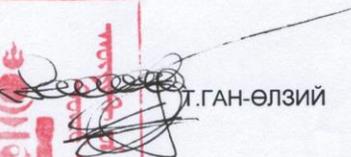
Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Т.ГАН-ӨЛЗИЙ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

Код	Үзүүлэлт	/мянган төгрөгөөр/	
		Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,295,589.44	690,213.80
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	461,773.00	504,236.63
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	461,773.00	504,236.63
31210	Төгрөг	461,773.00	504,236.63
31211	Төрийн сангийн харилцах	460,201.70	504,236.63
31215	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	1,571.31	0
33	АВЛАГА	299,897.46	49,022.02
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	853.65	0
33500	Бусад авлага	181,073.05	1,164.63
33510	Байгууллагаас авах авлага	180,019.67	0
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	1,053.39	1,164.63
33600	Зээлийн авлага	117,970.76	47,857.39
33610	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	117,970.76	47,857.39
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	117,970.76	47,857.39
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	533,918.98	136,955.15
35100	Түүхий эд материал	107,684.75	1,683.20
35110	Тусгай зориулалттай материал	77,120.32	1,683.20
35130	Эм боох материал	30,564.43	0
35400	Хангамжийн материал	413,421.73	129,531.95
35410	Бичиг хэргийн материал	7,758.38	2,735.79
35420	Аж ахуйн материал	21,328.14	184.13
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	6,481.98	448.50
35440	Түлш, шатах тослох материал	3,044.44	0
35450	Барилгын засварын материал	9,583.02	0
35460	Хүнсний материал	6,216.54	0
35470	Бусад хангамжийн материал	359,009.23	126,163.53
35600	Мал амьтад	12,812.50	5,740.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	9,254,406.67	3,630,663.73
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	9,254,406.67	3,630,663.73
39200	Биет хөрөнгө	9,011,430.62	3,390,617.27
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	7,181,955.87	2,321,897.54
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-501,638.32	-315,872.53
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	312,322.80	217,465.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-128,872.60	-134,742.85
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	926,820.61	269,061.06
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-457,428.61	-162,914.70
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	318,448.16	65,014.28
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-150,411.17	-31,989.58
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	1,627,066.45	1,411,680.63
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-272,992.98	-278,791.18
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	62,634.74	12,899.47
39217	Ном	93,525.66	16,910.13
39300	Биет бус хөрөнгө	242,976.05	240,046.46
39301	Програм хангамж	12,944.00	70,145.40
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-4,331.95	-876.94
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	234,364.00	170,778.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	10,549,996.11	4,320,877.52
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	67,612.41	11,994.35
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	67,612.41	11,994.35
41300	Өглөг	67,612.41	11,994.35

Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	36,452.26	0
41360	Бусад өглөг	31,160.15	11,994.35
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	27,621.25	8,164.64
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	3,538.90	3,829.71
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	10,482,383.71	4,308,883.17
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	10,482,383.71	4,308,883.17
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	3,372,037.36	1,670,175.45
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	3,372,037.36	1,670,175.45
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	5,757,427.12	2,167,937.74
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	4,855,466.22	8,232,929.47
51220	Тайлант үеийн үр дүн	901,960.90	-6,064,991.73
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,352,919.22	470,769.98
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	10,549,996.11	4,320,877.52

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/			
Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	5,507,571.78	2,363,801.68
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	150,498.07	442,925.51
110	Орлогын албан татвар	97,563.03	299,420.22
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	97,563.03	299,420.22
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	0	215,573.19
110002	Үйл ажиллагааны орлого	18,811.71	25,306.43
110003	Хөрөнгийн орлого	20,720.87	24,291.63
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	24,726.00	15,048.78
110008	Шууд бус орлого	33,304.45	19,200.20
113	Хөрөнгийн албан татвар	1,522.00	68,067.76
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	0	12,939.55
113002	Бууны албан татвар	1,522.00	1,418.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	0	53,710.21
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	51,413.04	75,437.52
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	22,901.15	18,318.61
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,903.30	3,265.64
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	1,431.25	514.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	18,566.60	14,538.97
1181	Газрын төлбөр	28,131.28	57,118.92
118101	Газрын төлбөр	28,131.28	57,118.92
1183	Бусад татвар	380.61	0
118301	Бусад татвар	380.61	0
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1,488,082.35	820,839.57
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,488,082.35	820,839.57
120003	Торгуулийн орлого	75,061.90	68,880.40
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	17,250.78	24,937.92
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	6,449.28	4,427.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	10,801.50	20,510.91
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	1,000,654.14	678,940.63
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	395,115.53	48,080.63
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,868,991.36	1,100,036.60
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	2,150,917.50	551,425.10
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,531,271.20	0
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	619,646.30	551,425.10
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	354,535.70	38,114.43

Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	13,506.80	23,504.50
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	97,650.40	14,609.93
131107	Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн нэмэлт орлого	243,378.50	0
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,326,937.23	510,497.07
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	924,447.83	451,305.40
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	402,489.40	59,191.67
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	36,600.93	0
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	36,600.93	0
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	4,602,735.36	2,051,480.84
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,602,735.36	2,051,480.84
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,896,436.57	2,047,271.32
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,663,643.25	380,730.26
210101	Үндсэн цалин	1,175,114.69	272,670.79
210102	Нэмэгдэл	364,600.27	59,049.40
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	42,178.00	23,905.00
210104	Урамшуулал	81,750.28	25,105.07
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	210,923.74	46,214.06
210201	Тэтгэврийн даатгал	151,073.43	32,583.19
210202	Тэтгэмжийн даатгал	14,956.95	3,755.17
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	11,965.64	3,004.14
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,985.29	619.47
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	29,942.42	6,252.09
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	401,008.04	412,603.32
210301	Гэрэл, цахилгаан	23,281.38	27,359.62
210302	Түлш, халаалт	355,175.55	358,600.48
210303	Цэвэр, бохир ус	22,551.11	26,643.21
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	559,075.97	764,325.49
210401	Бичиг хэрэг	11,340.37	4,534.30
210402	Тээвэр, шатахуун	43,765.11	31,004.23
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	5,466.79	2,494.82
210404	Ном, хэвлэл	1,278.20	0
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	5,685.65	120.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	23,883.91	6,883.34
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	1,735.20	239.50
210408	Бараа материал акталсны зардал	10.00	0
210409	Бараа материал шилжүүлсний зардал	465,910.75	719,049.30
2105	Нормативт зардал	439,048.08	414.45
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	400,736.71	0
210502	Хоол, хүнс	32,897.23	0
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	5,414.14	414.45
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	17,022.96	43,029.57
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	51.89	170.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	8,794.60	0
210604	Урсгал засвар	8,176.47	42,859.57
2107	Томилолт, зочны зардал	2,542.22	4,152.30
210702	Дотоод албан томилолт	2,542.22	4,152.30
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	112,284.35	66,727.81
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	109,111.68	65,622.65
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,512.00	0

Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

210803	Даатгалын үйлчилгээ	664.38	445.80
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	535.74	354.71
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	298.00	176.00
210807	Газрын төлбөр	162.55	128.66
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	490,887.96	329,074.07
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	14,323.85	5,000.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	4,095.59	5,264.84
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	472,468.52	318,809.23
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	706,298.80	4,209.53
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	62,216.90	500.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	29,739.00	0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	32,477.90	500.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	628,049.37	0
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	628,049.37	0
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	16,032.52	3,709.53
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	16,032.52	0
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	0	3,709.53
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	904,836.42	312,320.83
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	2,875.52	6,377,312.56
225001	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны гарз	2,875.52	104,005.50
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	0	5,858,111.57
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Бараа материал	0	415,195.49
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	901,960.90	-6,064,991.73

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,372,037.36	1,355,097.01	4,855,834.88	9,582,969.25
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	-368.66	-368.66
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,372,037.36	1,355,097.01	4,855,466.22	9,582,600.59
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	-2,177.79	0	-2,177.79
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
7	Өмчид гарсан өөрчлөлт	0	0	0	0
8	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
9	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	901,960.90	901,960.90
10	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,372,037.36	1,352,919.22	5,757,427.12	10,482,383.71
11	2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	3,372,037.36	1,352,919.22	5,757,427.12	10,482,383.71
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-1,701,861.91	-882,149.24	2,475,502.34	-6,381,815.87
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,670,175.45	470,769.98	8,232,929.47	4,100,567.84
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	0	0	0
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0

Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
17	Өмчид гарсан өөрчлөлт	0	0	0	0
18	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
19	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	-6,064,991.73	-6,064,991.73
20	2022 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	1,670,175.45	470,769.98	2,167,937.74	4,308,883.17

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Код	Үзүүлэлт	/мянган төгрөгөөр/	
		ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,095,113.78	1,771,043.42
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	150,498.07	442,925.51
110	Орлогын албан татвар	97,563.03	299,420.22
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	97,563.03	299,420.22
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	0	215,573.19
110002	Үйл ажиллагааны орлого	18,811.71	25,306.43
110003	Хөрөнгийн орлого	20,720.87	24,291.63
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	24,726.00	15,048.78
110008	Шууд бус орлого	33,304.45	19,200.20
113	Хөрөнгийн албан татвар	1,522.00	68,067.76
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	0	12,939.55
113002	Бууны албан татвар	1,522.00	1,418.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	0	53,710.21
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	51,413.04	75,437.52
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	22,901.15	18,318.61
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,903.30	3,265.64
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	1,431.25	514.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	18,566.60	14,538.97
1181	Газрын төлбөр	28,131.28	57,118.92
118101	Газрын төлбөр	28,131.28	57,118.92
1183	Бусад татвар	380.61	0
118301	Бусад татвар	380.61	0
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	171,698.60	185,442.50
120	Нийтлэг татварын бус орлого	171,698.60	185,442.50
120003	Торгуулийн орлого	75,061.90	68,880.40
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	96,636.70	116,562.10
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	77,670.56	74,719.94
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	18,966.13	38,537.86
1200047	Шилжиж ирсэн мөнгөн хөрөнгө	0	3,304.30
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,772,917.11	1,142,675.41
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	2,150,917.50	551,425.10
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,531,271.20	0
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	619,646.30	551,425.10
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	239,004.84	57,571.04
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	13,506.80	23,504.50
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	122,404.24	34,066.54
131107	Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн нэмэлт орлого	103,093.80	0
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,346,393.84	533,679.26
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	924,447.83	451,305.40
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	19,456.61	23,182.20

Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	402,489.40	59,191.67
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	36,600.93	0
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	36,600.93	0
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	3,338,202.34	1,700,601.79
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,338,202.34	1,700,601.79
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,609,847.57	1,002,324.73
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,600,430.25	384,034.56
210101	Үндсэн цалин	1,148,353.95	274,940.45
210102	Нэмэгдэл	328,148.01	60,084.04
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	42,178.00	23,905.00
210104	Урамшуулал	81,750.28	25,105.07
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	210,923.74	46,214.06
210201	Тэтгэврийн даатгал	151,073.43	32,583.19
210202	Тэтгэмжийн даатгал	14,956.95	3,755.17
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	11,965.64	3,004.14
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,985.29	619.47
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	29,942.42	6,252.09
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	420,698.23	412,603.32
210301	Гэрэл, цахилгаан	23,281.38	27,359.62
210302	Түлш, халаалт	374,865.74	358,600.48
210303	Цэвэр, бохир ус	22,551.11	26,643.21
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	81,056.30	32,738.91
210401	Бичиг хэрэг	9,582.40	4,318.60
210402	Тээвэр, шатахуун	39,722.59	22,342.48
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	5,266.79	2,497.53
210404	Ном, хэвлэл	1,189.30	0
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	6,459.45	120.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	18,835.78	3,460.30
2105	Нормативт зардал	135,857.87	197.85
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	93,281.09	0
210502	Хоол, хүнс	34,994.57	0
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	7,582.21	197.85
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	30,187.39	28,664.68
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,783.90	950.00
210602	Тавилга	630.00	0
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	18,405.00	0
210604	Урсгал засвар	9,368.49	27,714.68
2107	Томилолт, зочны зардал	2,542.22	4,152.30
210702	Дотоод албан томилолт	2,542.22	4,152.30
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	100,311.46	81,699.02
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	97,016.79	80,593.86
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,634.00	0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	664.38	445.80
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	535.74	354.71
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	298.00	176.00
210807	Газрын төлбөр	162.55	128.66
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	27,840.12	12,020.04
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	21,002.10	5,100.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	6,838.02	6,920.04
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	728,354.77	698,277.06
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	0	669,314.03
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	0	669,314.03
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	62,564.85	500.00

Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	29,739.00	0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	32,825.85	500.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	2,251.41	0
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	2,251.41	0
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	647,505.98	23,182.20
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	628,049.37	0
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	19,456.61	23,182.20
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	16,032.52	5,280.84
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	16,032.52	5,280.84
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	756,911.44	70,441.62
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	558,837.74	27,978.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	558,837.74	27,978.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	558,837.74	27,978.00
223001	Бусад хөрөнгө	492,805.39	0
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	66,032.35	27,978.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-558,837.74	-27,978.00
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	198,073.70	42,463.62
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	263,699.31	461,773.00
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	461,773.00	504,236.63

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	Гүйцэтгэл зөрүү
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,020,335.50	1,646,271.30	732,073.61
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,020,335.50	1,646,271.30	739,661.61
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,281,035.80	976,457.27	70,347.58
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	393,241.60	384,034.56	0
210101	Үндсэн цалин	276,158.20	274,940.45	1,034.64
210102	Нэмэгдэл	65,129.20	60,084.04	-1,034.64
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	24,550.00	23,905.00	0
210104	Урамшуулал	27,404.20	25,105.07	0
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	50,420.30	46,214.06	0
210201	Тэтгэврийн даатгал	34,286.00	32,583.19	0
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,033.60	3,755.17	0
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,227.00	3,004.14	0
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	806.50	619.47	0
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	8,067.20	6,252.09	0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	421,180.80	412,603.32	39,743.12
210301	Гэрэл, цахилгаан	31,502.20	27,359.62	0
210302	Түлш, халаалт	359,092.10	358,600.48	0
210303	Цэвэр, бохир ус	30,586.50	26,643.21	0
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	26,709.60	26,508.66	-330.00
210401	Бичиг хэрэг	4,094.60	4,081.60	0
210402	Тээвэр, шатахуун	16,172.40	16,124.23	0
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,522.60	2,392.53	0
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	120.00	120.00	0
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	3,800.00	3,790.30	-330.00
2105	Нормативт зардал	200.00	197.85	0
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	200.00	197.85	0

Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	59,040.00	53,092.68	29,054.46
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	25,440.00	25,378.00	18,940.00
210604	Урсгал засвар	33,600.00	27,714.68	0
2107	Томилолт, зочны зардал	5,203.80	3,952.30	0
210702	Дотоод албан томилолт	5,203.80	3,952.30	0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	37,899.60	37,833.81	1,780.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	36,748.50	36,728.65	1,780.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	456.30	445.80	0
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	389.70	354.71	0
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	176.00	176.00	0
210807	Газрын төлбөр	129.10	128.66	0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	287,140.10	12,020.04	100.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	280,215.10	5,100.00	0
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	6,925.00	6,920.04	0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	739,299.70	669,814.03	669,314.03
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	738,799.70	669,314.03	669,314.03
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	738,799.70	669,314.03	0
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	500.00	500.00	0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	500.00	500.00	0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	0	0	-7,588.00
222001	Тоног төхөөрөмж	0	0	-7,588.00
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,020,335.50	1,686,985.88	759,986.19
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	551,425.10	551,425.10	-367,310.08
310001	Улсын төсвөөс санхүүжих	0	0	-1,022,302.97
310004	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	551,425.10	551,425.10	551,425.10
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,046,980.70	1,022,302.97	1,022,302.97
320001	Орон нутгийн төсвөөс	1,046,980.70	1,022,302.97	1,022,302.97
320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	0	0	-551,425.10
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	421,929.70	113,257.80	104,993.29
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	73,215.10	74,719.94	0
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	12,000.00	38,537.86	0
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	336,714.60	0	0
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	437,035.56	437,035.56
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	477,750.13	477,750.13

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	/мянган төгрөгөөр/ ТЗ цэвэр дүн
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	59,142.35
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	59,142.35
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	34,388.85
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	6,560.25
210401	Бичиг хэрэг	237.00
210402	Тээвэр, шатахуун	6,218.25
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	105.00
2107	Томилолт, зочны зардал	200.00
210702	Дотоод албан томилолт	200.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	27,628.60
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	27,628.60
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	24,753.50

2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	24,753.50
213503	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,571.31
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	23,182.20
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	57,571.04
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	57,571.04
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	23,504.50
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	34,066.54
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	-1,571.31
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	1,571.31

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуульд дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээр заасан байна. Үүнд:

- Хууль тогтоомж, Засгийн газар болон харьяалах дээд шатны Засаг даргын шийдвэрийг хэрэгжүүлэх;
- Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас гарсан шийдвэрийг хэрэгжүүлэх;
- Сумын эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн асуудлаар төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн төсөл боловсруулж сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд оруулан хэлэлцүүлэх, гарсан шийдвэрийг хэрэгжүүлэх;
- Сумын төсвийн төсөл, түүний тодотголын төслийг боловсруулах, хэлэлцүүлэх, батлуулах, төсвийн гүйцэтгэлийг зохион байгуулж, сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд тайлагнах;
- Сумын төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн чиг үүргийг хууль тогтоомжид заасны дагуу хэрэгжүүлэх;
- Аймгийн Засаг даргатай байгуулсан гэрээний дагуу энэ хуулийн 27 дугаар зүйлд заасан төрийн зарим чиг үүргийг орон нутагт төлөөлөн хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг хариуцан зохион байгуулах;
- Нутаг дэвсгэрийнхээ татварын албыг удирдлагаар хангах, татварын орлогыг хууль тогтоомж, Хурлын шийдвэрийн дагуу төвлөрүүлэх, шилжүүлэх ажлыг зохион байгуулах;
- Хуульд өөрөөр заагаагүй бол нутаг дэвсгэрийн боловсрол, соёл, эрүүл мэнд, биеийн тамир, спортын байгууллагууд эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон стандарт, норм, нормативыг сахин мөрдөж байгаа эсэхэд тэдгээрийн харьяалал, өмчийн төрөл, хэлбэрийг харгалзахгүйгээр хяналт тавих;
- Хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.

Байгууллагын үйл ажиллагааны чиглэл, зорилго, зорилтын талаар:

-“Ковид-19 цар тахал шинэ болон дахин сэргэж байгаа байгаа халдвараас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх;

-Иргэдийн чөлөөт цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх, соёл, спортын олон талт арга хэмжээг зохион байгуулж улс, тив дэлхийн хэмжээнд хүрэх, урлаг, спортын авьяастнуудыг олноор төрүүлэн гаргаж олон нийтэд гоо зүй, ёс суртахууны хүмүүжлийг төлөвшүүлэх;

-Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг оновчтой зохион байгуулах, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэн амьжиргааны төвшин дээшлүүлэх;

-Гэр бүлийн үнэ цэнэ, тогтвортой байдлыг хангах, гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, хүүхэд хүмүүжлийн эерэг аргыг түгээн дэлгэрүүлэх;

-Малын эрүүл мэнд, удмын санг хамгаалах, малын халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын чанар хүртээмжийг сайжруулах, малаас гарах ашиг шимийг нэмэгдүүлэх, газар тариаланг дэмжих төрөл бүрийн төсөл хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх;

-Газрын харилцааны салбарын бодлого, төлөвлөлт, хэрэгжилтийн үр нөлөө, хүртээмжийг дээшлүүлж хүн амын эрүүл аюулгүй, ая тухтай орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлэх;

-Сумын нутаг дэвсгэрт байгаа Улсын тусгай болон орон нутгийн хамгаалалттай газар, аймаг, сумын байгалийн үзэсгэлэнт газар, түүр соёлын дурсгалт газруудын хамгаалалтыг сайжруулан орон нутагтаа тохирсон аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх;

-Төрийн үйлчилгээг иргэдийн оролцоонд тулгуурласан, ил тод, нээлттэй, хуулийг дээдэлсэн, мэргэшсэн, тогтвортой, хариуцлагатай, төрийн албыг төлөвшүүлэх.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Байгууллагын үйл ажиллагаа явуулж буй хууль эрх зүйн орчин

- Төсвийн тухай хууль;
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль;
- Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль;
- Татварын ерөнхий хууль;
- Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хууль;
- Нийгмийн даатгалын тухай хууль;
- Төрийн албаны тухай хууль;
- Хөдөлмөрийн тухай хууль;
- Шилэн дансны тухай хууль;
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль;
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ, худалдан авах тухай хууль;
- Ахмад настны тухай хууль;
- Нийтээр тэмдэглэх баярын болон тэмдэглэлт өдрүүдийн тухай хууль;
- Бусад.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Аймгийн Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албанаас 2022 онд харьяа орон нутаг дахь төсөвт байгууллага, сангийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд дотоод аудит хийгдээгүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд тусалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Дорноговь аймгийн Санхүү төрийн сангаас боловсруулан гаргасан санхүүгийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь , холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцсэн байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн болон Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 6,229.1 сая төгрөгөөр буюу 59 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангийн үзүүлэлт /сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	461.77	504.24	42.46
Авлага	299.90	49.02	-250.88
Бараа материал	533.92	136.96	-396.96
Нөөцийн бараа	0	0	0.00
Үндсэн хөрөнгө	9,254.41	3,630.66	-5,623.74
Нийт хөрөнгө	10,550.00	4,320.88	-6,229.12
Өр төлбөр	67.61	11.99	-55.62
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	10,482.38	4,308.88	-6,173.50
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	10,550.00	4,320.88	-6,229.12

Өмнөх оны үзүүлэлттэй харьцуулахад дансны эцсийн үлдэгдлүүдэд материаллаг өөрчлөлтүүд гарсан бөгөөд улсын төсвийн санхүүжилтийн байгууллага болох эрүүл мэндийн төв, сургууль, цэцэрлэг, соёлын байгууллагуудын төсөв, санхүүгийн тайлан харьяа Төсвийн ерөнхий захирагчдаа шилжиж байгаа нь материаллаг өөрчлөлтүүд гарахад нөлөөлсөн байна.

3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл 504.2 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 42.9 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 2. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Кассад байгаа бэлэн мөнгө	-	-	-
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	461.77	504.24	-42.94
Төгрөг	461.77	504.24	-42.94
Төрийн сангийн харилцах	460.20	504.24	-42.12
Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	1.57	0	-0.82
Дүн	461.77	504.24	-42.94

Эх сурвалж: Айраг сумын ТТЗ-ийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн дансны өөрчлөлтөд: Сум хөгжлийн сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 74.6 сая төгрөгөөр, нөхөн сэргээлтийн сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 12.2 сая төгрөгөөр, ЗДТГ-ын мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 3.3 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 46.2 сая төгрөгөөр, , нэмэлт дансны төвлөрүүлэлтийн үлдэгдэл болон ахмадын сангийн зарцуулагдаагүй мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 1.0 сая төгрөгөөр тус тус буурсан нь нөлөөлсөн ба эцсийн үлдэгдэл 504.2 сая төгрөг нь төрийн сангийн харилцах дансанд байршиж байна.

3.4.2 Авлага

Авлага дансны эцсийн үлдэгдэл 49.0 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 250.9 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 3. Авлагын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчтай холбогдсон авлага	0.85	0	-0.85
Зээлийн хүүгийн авлага	0	0	0.00
Байгууллагаас авах авлага	180.02	0	-180.02
Хувь хүмүүсээс авах авлага	1.05	1.16	0.11
Зээлийн авлага	117.97	47.86	-70.11
Дүн	299.90	49.02	-250.88

/сая төгрөгөөр/

Эх сурвалж: Айраг сумын ТТЗ-ийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Авлага дансны өөрчлөлт нь ЗДТГ-ын авлагын үлдэгдэл 3.7 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн, ОНХС-ийн авлагын үлдэгдэл 18.0 сая төгрөгөөр, Сум хөгжлийн сангийн авлагын үлдэгдэл 70.0 сая төгрөгөөр, ЭМТ, сургууль, цэцэрлэг, соёлын байгууллагуудын 166.6 сая төгрөгийн авлагын үлдэгдэл тус тус буурсантай холбоотой байна.

3.4.3 Бараа материал

Бараа материалын дансны эцсийн үлдэгдэл 136.9 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 201.0 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 5. Бараа материалын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Түүхий эд материал	107.68	1.68	-116.13
Тусгай зориулалттай материал	77.12	1.68	-82.93
Эм боох материал	30.56	0	-33.21
Хангамжийн материал	413.42	129.53	-109.93
Бичиг хэргийн материал	7.76	2.74	-2.69
Аж ахуйн материал	21.33	0.18	-81.85
Сэлбэг хэрэгсэл	6.48	0.45	
Түлш, шатах тослох материал	3.04	0	0.38
Барилгын засварын материал	9.58	0	0
Хүнсний материал	6.22	0	-12.45
Бусад хангамжийн материал	359.01	126.16	-13.32
Мал амьтад	12.81	5.74	18.47
Дүн	533.92	136.96	-201.07

/сая төгрөгөөр/

Эх сурвалж: Айраг сумын ТТЗ-ийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бараа материалын дансны өөрчлөлтөд: сумын ИТХ-ын үлдэгдэл 1.8 сая төгрөгөөр, ЗДТГ-ын үлдэгдэл 16.4 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, ЭМТ, сургууль, цэцэрлэг, соёлын байгууллагуудын 219.3 сая төгрөгийн бараа материалын үлдэгдэл хасагдсан нь нөлөөлсөн байна.

3.4.4 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл цэвэр дүнгээр 3,630.7 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 5,623.7 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 7. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Биет хөрөнгө	9,011.43	3,390.62	-5,620.81
Барилга, байгууламж, орон сууц	6,680.32	2,006.03	-4,674.29
Авто-тээврийн хэрэгсэл	183.45	82.72	-100.73
Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	469.39	106.15	-363.25
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	168.04	33.02	-135.01

/сая төгрөгөөр/

Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Бусад үндсэн хөрөнгө	1,354.07	1,132.89	-221.18
Дуусаагүй барилга, байгууламж	62.63	12.90	-49.74
Ном	93.53	16.91	-76.62
Биет бус хөрөнгө	242.98	240.05	-2.93
Программ хангамж	8.61	69.27	60.66
Бусад биет бус хөрөнгө	234.36	170.78	-63.59
Дүн	9,254.41	3,630.66	-5,623.74

Эх сурвалж: Айраг сумын ТТЗ-ийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдлийн өөрчлөлтөд ЗДТГ-ын хөрөнгө 279.1 сая төгрөгөөр, ИТХ-ын хөрөнгө 5.0 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, ОНХС-ийн хөрөнгө 49.7 сая төгрөгөөр, ЭМТ, сургууль, цэцэрлэг, соёлын байгууллагуудын 5,858.1 сая төгрөгийн хөрөнгийн үлдэгдэл хасагдсантай холбоотой байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Сумын Засаг даргын тамгын газар - АИТХ-ын 2022.06.24-ний өдрийн 07/04 дүгээр тогтоолоор балансас балансруу шилжүүлэх 93.9 төгрөгийн 2 хөрөнгийг санхүүгийн тайланд бүртгээгүй алдааг аудитын явцад залруулав.

Сумын Орон нутгийн хөгжлийн сан - Тайлант оны дуусаагүй ажлын гүйцэтгэл болох 12.3 сая төгрөгийг дуусаагүй барилга дансанд буруу бүртгэсэн алдааг аудитын явцад залруулав.

3.4.7 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн дансны эцсийн үлдэгдэл 12.0 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 55.6 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 8. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Богино хугацаат өр төлбөр	67.61	11.99	-55.62
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	36.45	0	-36.45
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	0	0	0.00
Байгууллагад төлөх өглөг	27.62	8.16	-19.46
Хувь хүмүүст төлөх өглөг	3.54	3.83	0.29
Дүн	67.61	11.99	-55.62

Эх сурвалж: Айраг сумын ТТЗ-ийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Өр төлбөр дансны үлдэгдлийн өөрчлөлтөд: СХС-ийн өглөг 0.3 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, ЭМТ, сургууль, цэцэрлэгийн 55.9 сая төгрөгийн өглөгийн үлдэгдэл хасагдсан нь нөлөөлсөн байна.

3.4.8 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эцсийн үлдэгдэл 4,308.9 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 6,173.5 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 9. Засгийн газрын хувь оролцоо

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	3,372.04	1,670.18	-1,701.86
Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	3,372.04	1,670.18	-1,701.86
Хуримтлагдсан үр дүн	5,757.43	2,167.94	-3,589.49
Өмнөх үеийн үр дүн	4,855.47	8,232.93	3,377.46
Тайлант үеийн үр дүн	901.96	-6,064.99	-6,966.95
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,352.92	470.77	-882.15
Дүн	10,482.38	4,308.88	-6,173.50

Эх сурвалж: Айраг сумын ТТЗ-ийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Засгийн газрын оруулсан капитал дансны үлдэгдлийн 1,701.9 сая төгрөгийн, хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү дансны үлдэгдлийн 882.1 сая төгрөгийн бууралтууд нь улсын төсөвт байгууллагуудын оны эхний үлдэгдлийн хасалт байна.

Хуримтлагдсан үр дүнгийн дансны үлдэгдэл 2,167.9 сая төгрөг болж 3,589.5 сая төгрөгөөр буурсан байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус төвлөрүүлэн захирагчийн харьяа төсөвт байгууллагуудын 2022 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг орон нутгийн төсвөөс 689.5 сая төгрөг, үйл ажиллагааны орлогоос 5.0 сая төгрөг, нийт зарлагыг 694.5 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн төслийн саналаас зардлыг 97.5 сая төгрөгөөр бууруулж, 597.0 сая төгрөгөөр баталсан байна.

3.5.2 Орон нутгийн төсвийн орлого бүрдүүлэлт

Аймгийн ИТХ-ын 2021 оны орон нутгийн төсөв батлах тухай 05/04 дугаар тогтоолд зааснаар Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь тайлант онд 362.2 сая төгрөгийн орлого орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэхээр батлагдсан ба үүнийг сумын ИТХ-ын 2021 оны 04/04 дугаар тогтоолоор нэмэгдүүлж 415.8 сая төгрөгийг төвлөрүүлэхээр баталсан байна.

Сумын ИТХ-ын 2022 оны 07/02 дугаар тогтоолоор сумын татварын болон татварын бус орлогод тодотгол хийн 75.7 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж 491.5 сая төгрөгөөр баталсан байна.

Гүйцэтгэлээр 511.8 сая төгрөгийн татварын болон татварын бус орлогыг бүрдүүлж төлөвлөгөөг 20.3 сая төгрөгөөр давуулан 104.1 хувиар биелүүлсэн байна.

Хүснэгт №10. Төвлөрүүлэх орлого

№	Орлогын төрөл	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Гүйцэтгэлийн хувь
1	Үйл ажиллагааны орлого	25.30	25.31	0.01	100.0%
2	Хадгаламжийн хүүгийн орлого	23.42	24.29	0.88	103.7%
3	Хувь хүнээс суутгасан орлогын албан татвар	19.49	19.20	-0.29	98.5%
4	Хөрөнгө борлуулсны орлогын албан татвар	14.75	15.05	0.30	102.0%
5	Галт зэвсгийн албан татвар	1.36	1.42	0.06	104.4%
6	Малын тоо толгойн албан татвар	48.66	53.71	5.05	110.4%
7	Улсын тэмдэгийн хураамж	2.85	3.27	0.42	114.6%
8	Газрын төлбөр	56.50	57.12	0.62	101.1%
9	Хог хаягдлын хураамж	14.50	14.54	0.04	100.3%
10	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал	0.58	0.51	-0.07	88.6%
11	Хүү торгуулийн орлого	65.50	68.88	3.38	105.2%
12	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	11.60	12.94	1.34	111.5%
13	Цалин хөлс түүнтэй адилтгах хөрөнгө	207.00	215.57	8.57	104.1%
	НИЙТ	491.50	511.81	20.30	104.1%

Эх сурвалж: Айраг сумын ТТЗ-ын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Нийт 11 нэр төрлийн орлого 20.7 сая төгрөгөөр давж, 2 нэр төрлийн орлого 0.4 сая төгрөгөөр тасарсан байна.

Орлого давж биелсэн нь дараах шалтгаантай байна. Үүнд:

- Цалин хөлс түүнтэй адилтгах орлого төлөвлөсөн дүнгээс 8.6 сая төгрөгөөр давсан нь албан хаагчдын цалин нэмэгдсэнтэй холбоотой байна.
- Хадгаламжийн хүүгийн орлого 0.9 сая төгрөгөөр давсан нь Төрийн банкны хадгаламжийн хүүгийн орлого сумын төсөвт төвлөрүүлсэнтэй холбоотой байна.
- Хөрөнгө борлуулсны орлого 0.3 сая төгрөгөөр давсан нь үл хөдлөх хөрөнгийн борлуулалт, шилжилт хөдөлгөөнтэй холбоотой.
- Малын тоо толгойн албан татварын орлого 5.0 сая төгрөгөөр давсан нь малын тоо толгойн өсөлтөөс шалтгаалсан байна.
- Улсын тэмдэгтийн хураамжийн орлого 0.4 сая төгрөгөөр давсан нь газрын дуудлага худалдаа болон тамхины тусгай зөвшөөрөл сунгалттай холбоотой байна.
- Газрын төлбөр 0.6 сая төгрөгөөр давсан нь уул уурхайн компаниудын төлбөр барагдсантай холбоотой байна.
- Хүү торгуулийн орлого 3.4 сая төгрөгөөр давсан нь цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагаанаас шалтгаалсан байна.
- Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татварын орлого 1.3 сая төгрөгөөр давсан нь шинээр ногдуулсан болон ААНБ-ын татварыг барагдуулсантай холбоотой байна.

Орон нутгийн орлого дараах шалтгааны улмаас тасарсан байна. Үүнд:

- Хувь хүнээс суутгасан орлогын албан татвар 0.3 сая төгрөгөөр тасарсан нь ХХОАТ-ын тухай хуульд өөрчлөлт орсонтой холбоотой байна.

3.5.3 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 3 хөтөлбөрийн 10 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр сумын ИТХ-ын 2021 оны 04/04 дүгээр тогтоолоор 1,621.0 сая төгрөгийн төсвийг урсгал зардалд зарцуулахаар баталжээ.

Нийт зардлын 234.9 сая төгрөгийг аймгаас авах татаас санхүүжилтээс, 415.8 сая төгрөгийг сумын татварын болон татварын бус орлогоос, 336.7 сая төгрөгийг оны эхний үлдэгдлээс, 551.4 сая төгрөгийг орон нутгийн хөгжлийн сангийн санхүүжилтээс, 82.2 сая төгрөгийг үндсэн болох туслах үйл ажиллагааны орлогоос, нийт 1,621.0 сая төгрөгийг санхүүжүүлэхээр баталсан байна.

Тайлант онд төсөвт нэг удаа тодотгол хийсэн бөгөөд сумын ИТХ-ын 2022 оны 07/02 дугаар тогтоолоор 66.1 сая төгрөгөөр бууруулж 1,554.9 сая төгрөгөөр баталсан байна.

Төсвийн тодотголоор аймгаас авах татаас санхүүжилтийг 144.9 сая төгрөгөөр бууруулж, сумын татварын болон татварын бус орлогыг 78.8 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлэн нийт төсөв зарцуулах эрхийг 1,554.9 сая төгрөгөөр баталсан байна.

Гүйцэтгэлээр сумын татварын болон татварын бус орлого 511.8 сая төгрөг, аймгаас авсан татаас санхүүжилт 59.2 сая төгрөг, орон нутгийн хөгжлийн сангийн санхүүжилт 551.4 сая төгрөг, үйл ажиллагааны орлого 95.2 сая төгрөг нийт 1,217.6 сая төгрөгийг бүрдүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 1,294.8 сая төгрөг буюу 83.3 хувьтай байгаа нь үндсэн үйл ажиллагаа зардлын төсвийг 187.6 сая төгрөгөөр, ОНХС-ийн зардлыг 69.5 сая төгрөгөөр, баг хорооны үйл ажиллагааны зардлыг 2.4 сая төгрөгөөр, багийн ИНХ-ын даргын урамшуулал зардлыг 0.6 сая төгрөгөөр тус тус дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Хүснэгт 11. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/сая төгрөгөөр/

Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэл т
1	Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	712.30	524.70	187.60	73.7%
2	Баг, хорооны ҮАЗардал	62.50	60.10	2.40	96.2%
3	Мэдээлэл, сурталчилгааны зардал	2.70	2.70	0.00	100.0%
4	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж,	0.50	0.50	0.00	100.0%
5	Орон нутгийн нөөц хөрөнгө	10.00	10.00	0.00	100.0%
6	Хур хог хаягдал, орчны бохирдол	17.10	17.10	0.00	100.0%
7	Улсын их баяр наадам	5.00	5.00	0.00	100.0%
8	Багийн ИНХ-ын даргын урамшуулал	1.20	0.60	0.60	50.0%
9	Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийл	4.80	4.80	0.00	100.0%
10	ОНХС – Бусад хөрөнгө оруулалт	738.80	669.30	69.50	90.6%
	Дүн	1,554.90	1,294.80	260.10	83.3%

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

Аймгийн ИТХ-ын 2021 оны 05/04 дүгээр тогтоолоор сумын Эрүүл мэндийн төв, Сургууль, Цэцэрлэг, Соёлын байгууллагуудын үйлчилгээ ашиглалтын зардлыг 465.4 сая төгрөгөөр, зардлын санхүүжилт 465.4 сая төгрөгийг аймгийн төсвөөс олгохоор тус тус баталсан байна.

Хүснэгт 12. Орон нутгийн өмчийн үйлчилгээ ашиглалтын зардлын санхүүжилтийн хуваарилалт, төлөвлөгөө, гүйцэтгэл /сая төгрөгөөр/

д/д	Байгууллага	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
1	Соёлын төв	84.80	83.99	0.81	99.0%
2	ЭМТөв	58.10	49.86	8.25	85.8%
3	Сургууль	255.18	252.61	2.57	99.0%
4	Цэцэрлэг	67.36	64.84	2.52	96.3%
	Дүн	465.44	451.31	14.14	97.0%

Гүйцэтгэлээр 296.5 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгон, цалингийн зардалд 49.9 сая төгрөг, АОНДТШ-ийн зардалд 6.2 сая төгрөг, тогтмол зардалд 377.6 сая төгрөг, урсгал засварын зардалд 17.6 сая төгрөгийг тус тус зарцуулсан байна.

Хүснэгт 13. Орон нутгийн өмчийн үйлчилгээ ашиглалтын зардлын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл /сая төгрөгөөр/

№	Зардлын төрөл	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү
1	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	49.9	49.9	0
2	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	6.2	6.2	0
3	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	385.8	377.6	8.2
4	Урсгал засварын зардал	23.5	17.6	5.9
	Нийт	304.5	296.5	8.0

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

Аудитын илрүүлэлт:

Сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал- Олон нийтийн цагдаагийн урамшуулал 5.7 сая төгрөгийг БГАҮТХ зардлаас /210801/ зориулалт бусаар зарцуулсан зөрчилд албан шаардлага өгсөн.

Сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал- Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15.1.5-д төсвийн болон байгууллагын хөрөнгөөр бэлэг дурсгалын зүйл худалдан авах заалтыг зөрчиж 0.5 сая төгрөгийн мөнгөн аяга худалдан авч малчдад хүндэтгэл үзүүлсэн зөрчилд зөвлөмж өгсөн.

Сумын Засаг даргын тамгын газар – Цалингийн зардлаас 0.5 сая төгрөгийг бараа материалын зардалд буруу бүртгэсэн алдааг аудитын явцад залруулав.

Сумын Засаг даргын тамгын газар – Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 12.1.1 "гар утасны зардал", 12.1.3 "хэвлэлийн захиалгын төлбөр", 15.1.5 "төсвийн болон байгууллагын хөрөнгөөр бэлэг дурсгалын зүйл худалдан авах" заалтуудыг зөрчин 1.5 сая төгрөгийн зардлыг санхүүжүүлсэн зөрчилд зөвлөмж өгсөн.

Сумын Орон нутгийн хөгжлийн сан - Өмнөх оны авлага Од жи Од ХХК-с буцаалт 18.0 сая төгрөгийн авлага барагдсаныг тайланд үеийн орлогоор хүлээн зөвшөөрсөн алдааг аудитын явцад залруулав.

Сумын Орон нутгийн хөгжлийн сан – Тайлант онд олгосон санхүүжилт 669.3 сая төгрөг болон өмнөх оны дуусаагүй барилга дансны 62.6 сая төгрөгийн, тайлант оны 12.9 төгрөгийн зардлыг зөрүүтэй тайлагнасан алдааг аудитын явцад залруулав.

Сумын Орон нутгийн хөгжлийн сан – Завсрын аудитаар СИТХ-аар батлагдсан арга хэмжээг гүйцэтгэгч 9 ААНБ-руу нийт 296.4 сая төгрөгийн санхүүжилтийг цахим төлбөрийн баримтгүйгээр хийсэн зөрчилд зөвлөмж өгсөн.

3.5.4 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Орон нутгийн төсөвт байгууллагууд нь тайлант онд дээд шатны төсвийн захирагчаас 23.5 сая төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 34.1 сая төгрөг, нийт 57.6 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлжээ.

Үүнээс: хангамж, бараа материалын зардалд 6.6 сая төгрөг, томилолтын зардалд 0.2 сая төгрөг, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардалд 27.6 сая төгрөг, нийт 34.4 сая төгрөгийг зарцуулж, үлдэгдэл 23.2 сая төгрөгийг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах, төсвийн үр ашигтай захиран зарцуулах, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн холбогдох заалтуудыг хэрэгжүүлж ажиллах талаар өгсөн зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг ахлах Б.Алтанзул гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер У.Оюунтүлхүүр, дарга, тэргүүлэх аудитор Т.Ган-Өлзий нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Айраг сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Дорноговь аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 03 дугаар сарын 02-ний өдрийн 0103/128 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт хөрөнгийг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг “дунд” гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны санхүүгийн тайлангийн нийт хөрөнгийн 1 хувиар буюу 105.5 сая төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагатай гэж үзсэн.

Учир нь 2022 оноос улсын төсвийн санхүүжилтийн байгууллага болох эрүүл мэндийн төв, сургууль, цэцэрлэг, соёлын байгууллагуудын төсөв, санхүүгийн тайлан харьяа Төсвийн ерөнхий захирагчдаа шилжиж байгаатай холбоотойгоор 2021 оны санхүүгийн тайлангаар материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтийг сонгох боломжгүй гэж үзлээ.

Гүйцэтгэлээр материаллаг байдлыг 2022 оны санхүүгийн тайлангийн нийт хөрөнгийн 4,320.9 сая төгрөгийн 1 хувь буюу 43.2 сая төгрөг, үүний 70 хувь болох 30.2 сая төгрөгөөр шинэчлэн тогтоов.

4.5 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлснээс хойш харьяа байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд хэмнэлтийн горимуудыг хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

4.6 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.6.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 669.3 сая төгрөгийн худалдан авалтын санхүүжилтийг, өмч хөрөнгө зарцуулах 698.7 сая төгрөгийн 38 шийдвэрийг хугацаандаа, бүрэн мэдээлсэн байна.

4.6.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь Шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуульд нийцсэн байна гэж дүгнэлээ.

4.7 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.7.1 Завсрын аудитын талаар

Завсрын аудитаар Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн тайланд 5 горим сорил хэрэгжүүлж төлөвлөгөөг батлуулсан.

4.7.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн албан шаардлага, зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлсэн байна.

Хүснэгт 12. Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитаар		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт					
Албан шаардлага					
Зөвлөмж	1	-	1	-	100%
Нийт дүн	1	-	1	-	100%

4.8 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Анхаарал татсан асуудал байхгүй болно.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 2 төсвийн байгууллага, 3 тусгай сангийн нийт 5 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 1 байгууллагад дүгнэлт гаргаж, 3 байгууллага, сан түүврээр хамрагдсан байна.

Нөхөн сэргээлтийн тусгай дансны санхүүгийн тайланг аудит хийх байгууллагын тоонд оруулж, аудит хийх хуваарь батлуулаагүй ба ТТЗ-ийн санхүүгийн тайлангийн хугацаанд аудитад хамруулж, шалгасан болно.

Аудитад хамрагдсан харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд 1 байгууллагад “Зөрчилгүй” дүгнэлт өгсөн.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Засаг даргын тамгын газар	2	94.4	1	93.9	1	0.5	2	94.4				
Орон нутгийн хөгжлийн сан	3	36.0			3	36.0	3	36.0				
Дүн	5	130.4	1	93.9	4	36.5	5	130.4				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	2	6.2			1	5.7	1	0.5				
Засаг даргын тамгын газар	1	1.5					1	1.5				
Орон нутгийн хөгжлийн сан	1	-					1	-				
Дүн	4	7.7			1	5.7	3	2.0				

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж					
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн				
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил												
Дүн												